

Rabi Daniel/Malfono Daniel Odishou Crisby – 90 år av passion för Assyrien (även på engelska)

Sammanfattning

Människor kan verkligen uppleva händelser under ett helt årtusende under sin korta livstid. Min farbror har gjort det med föräldrar som överlevde det assyriska folk mordet 1914 i Iran, vilket iran-assyrier fortfarande kallar "Flykten 1914". Tillbaka i Iran gynnades min farbror av den iranska moderniseringen på 1950-talet. I slutet av 1970-talet blev han den första assyriska biträdande ambassadören för det republikanska Iran i Sverige. Efter en tid avgick han och stannade kvar i Sverige och undervisade i assyriska och persiska i svenska skolor.

Han fyller 90 år i maj i år. Även om han drabbats av syndrom som starkt påverkat hans kropp och sinne, älskar han att lyssna på assyriska nyheter och nyheter från Mellanöstern. Han sa en gång till mig på en gatukonsert: "Svenskar står med fötterna på jorden som de kallar sin (*atran-le*), vad ska vi assyrier kalla vårt land (*atra-n*)?". Jag tror inte att han lyssnade på konserten alls

Denna essä är enbart mitt initiativ och handlar om hans passion för den assyriska frågan. Jag har läst den för honom och hans två syskon. Eventuella fel är mina och bara mina. Jag hoppas att min farbror kommer att klara sig till sin födelsedag!

Tvivlande forskare och assyriern Daniel

Vissa historiker hävdar att namnet assyrier var en angloamerikansk beteckning från slutet av 1800-talet på arameisktalande kristna i Mellanöstern. De här historikerna och till och med etnologer tror inte på en direkt härstamning från de forntida assyrierna (ca 2200-621 f.v.t.¹). De ser dock en koppling mellan antikens och nutidens greker – så får det vara. För andra forskare är den etnonationella identiteten en dynamisk och interaktiv process på kollektiv och individuell nivå, ofta påverkad av globala trender. De talar om en hegemonisk identitet som var eller är kejserlig, federal, regional, lokal, hörande hemma på fastlandet eller ön, klan- eller stamrelaterad eller en blandning av allt.

Figur 1 Daniel som spädbarn med sina föräldrar i en fotostudio, Habbaniyah, Irak. Min mormor hette Eleshvah [Elisabeth] Badal Kawsî och min farfar Es-khagh [Isak] Odishou [Jesus' lärjunge].

För min farbror, Daniel Odishou Crisby², var och är alla arameisktalande kristna oavsett dialekter, graden av kristen tro och språk *assyrier* som härstammar från de forntida assyrierna. Hans egna föräldrar använde orden assyrier och syrianer (engelskans Syriac) som synonymer. Dessa beteckningar har en lång komplex språkhistoria och går tillbaka till det gamla akkadiska *ash-shoor*, högt ovan eller himmelens gud.³

Det stora uttåget 1914 (från Iran)⁴

Mina farföräldrar var unga eller små barn när en koalition av kurder och en huvudsakligen turkisktalande armé med paramilitära styrkor attackerade västra osmanska provinser och nordliga Iran.

Förintelsen av kristna i Mellanöstern

Kort sagt: våldtäkter, utrensningar av byar med etnisk rensning som följd, dödsmarscher till nybildade stater, deportationer inom och utanför nya gränser samt kidnappning av kvinnor och barn. Folk mordet varade mellan 1914-23 (nio år) på totalen, inte samma varaktigheter på exakt varje ort eller område. De efterföljande regeringarna präglades av en egen förståelse av folk mordet och var sällan demokratiska. Frågan är fortfarande komplicerad för den nutida halv-demokratiska staten. Folk mordet drabbade främst armenier, följda av syrianer, assyrier, kaldéer och greker. Alla icke-muslimska minoriteter tvingades till officiella språk och ha officiellt godkända namn. Kurderna, som förväntade sig autonomi som belöning, blev näst på tur för statens sanktioner och diskriminering. Det långa inbördeskriget mellan den turkiska staten och beväpnade kurdiska partier tog slut nyss. Ingen neutral gemensam utredningskommitté liknande Sveriges sanningskommissioner har tillsatts.

Genom årtusenden har alla etnonationella och religiösa grupper i Mellanöstern upplevt förföljelser, ond bråd död och gemensamt ansvarsfullt samhällsbyggande. Kollapsen av de turk-osmanska och iran-kajjariska dynastierna på 1910-talet inledde ett projekt av centraliserat statsbygge förenat med konceptet om ett enda folk eller en nation. Alla som inte tillhörde den statsofficiella nationen assimilerades, förintades, kastades ut eller omdöptes till bergsturkar, bergsaraber, kristna turkar och araber och nuförtiden kristna kurder.

I början av den iran-assyriska flykten eller uttåget år 1914 flydde en stor del av mina farföräldrars familjemedlemmar från Iran till monarkiska Ryssland eller till provinser under iran-monarkiskt styre. Några

¹ f.v.t = före den vanliga tideräkningen och v.t. = den vanliga tideräkningen.

² Daniel har skrattat och skrattar fortfarande åt hur halvkunniga folkbokförare misstolkade mina farföräldrars by Kawsî som *Crisby*. Den andra delen av familjenamnet var enklare. Hans farfars namn var Odishou, precis som många assyrier har det som både efternamn och familjenamn. Det betyder Jesu tjänare. Svenskar hör fortfarande Crispin och inte Crisby. Ett skämt om krispiga pommes frites är alltid välkommet. Svenska *Crispin* kommer från en antik grekisk stad.

³ På min assyriska dialekt (suvedaya/öst-aramaiska) motsvaras orden av *aturaje* och *surjaje*. Det senare skrivs alltid med ett stumt "alef" och ett mjukt t som då uttalas som s. En medborgare i den arabiska republiken Syrien kallas bne-suriya (från Syrien).

⁴ I samma betydelse som den Hebreiska bibeln, Tanakh, använder ordet om hebreernas uttåg eller flykt från Egypten. Berättelsen dateras till 500-talet f.v.t, troligtvis skriven i Israel-Palestina av en gemensam grupp av lärda nord- och sydsyraaliter.

dog under flykten på grund av hunger och sjukdomar, majoriteten slaktades och våldtogs. Min farfars farbrors lik lämnades kvar på ett fält. När han återvände till Iran 1918 valde hans syster att stanna kvar i Ryssland och gifte sig med en assyrier i Tbilisi, idag huvudstaden i republiken Georgien.

Min farmor, som blev föräldralös i tidig ålder med sin några år äldre bror, sattes under vårdnad av turk-azeriska grannar. Hennes bror flydde till ryska Armenien. Det var inte förrän 1918 som han hämtade henne. I 20-årsåldern lämnade hon sin by för att leta efter sin bybo som tidigare hade flyttat till Irak. Hon gick till fots och med vagn (och säkerligen liftade hon i några äldre personbilar) och nådde Habbaniyah där hon hittade min farfar i den ganska stora assyriska flyktinggemenskapen.

Hennes bror stannade kvar i Iran där han var präst för den assyriska presbyterianska församlingen⁵. Således är vi alla presbyterianer utan att det påverkar vår respekt för alla religioner och andra kristna samfund, särskilt den assyrisk-ortodoxa kyrkan⁶.

Den irakiska perioden

Figur 2 Daniel står till vänster med sin mor Eleshva och yngre syskon Hito och Mabel. En fjärde, Maryam (Mary), kommer snart att födas. Detta foto togs på gatan i Habbaniyah i början av 1943 framför deras hus som var en del av ett kollektiv.

Min farbror föddes alltså i maj 1936 i Irak i den lilla staden Habbaniyah, cirka 80 kilometer väster om huvudstaden Bagdad. Habbaniyah var på den tiden värd för det kejsarliga brittiska flygvapnet där min farfar arbetade och lärde sig engelska. När Daniel föddes hade Irak knappt passerat sitt fjärde år av självständighet efter att ha varit ett brittiskt skyddsområde. Att vara säker i Habbaniyah var en sak, men 1933-34 riktades en panarabisk attack mot irak-assyrier i norr, vilket orsakade Simeliyah-massakern den 7 augusti 1933. Datumet blev 1961 dagen för assyriska martyrer genom alla tider, se nedan om Assyriska Universalalliansen, AUA.

Föga skulle Daniel ana att hans födelsestad, för evigt inpräntad i hans pass och hans syskons pass, skulle dra till sig den amerikanska tullens uppmärksamhet i maj 2004. Intervjun varade i en timme och min farbror höll en föreläsning om sin familj och assyriernas historia.

Den iran-assyriska flyktinggemenskapen i Habbaniyah hade söndagssamlingar, sociala evenemang och massor av tedrickande och diskussioner om Irans framtid. De arbetade på arbetsplatser där britererna dominerade alla chefsposter.

Omstart i Iran

Daniel, hans tre syskon och föräldrar flyttade tillbaka till Iran i mitten av 1940-talet när situationen i Iran hade stabiliserats. De valde Kermanshah, där en betydande assyrisk minoritet åkte till byn i nordvästra Iran under sommarveckorna. Senare flyttade familjen tre gånger, den sista gången till Sverige för att bo nära Daniel.

I varje stad de flyttade till fanns det assyriska skolor och söndagssamlingar. Min farbror lärde sig assyriska med de mest kända assyrierna på sin tid. Och det gjorde även hans släktingar, syskon och vänner. Han har berättat för mig om hur hans favoritlärare, fröken (fr) Lucy Shahbaz⁷ i Kermanshah, i hemlighet lärde dem assyriska. Eleverna var väl förberedda när de iranska skolinspektörerna kom oanmälda. Det var farsi eller persiska som gällde oavsett skolelevernas religion eller etnonationella tillhörighet. Inspektörerna frågade

⁵ Ett protestantiskt samfund som bara utgår bibeln men godkänner de första kyrkomötena under 300-500-talet. Dess församlingar styrs av en grupp äldre bestående av både kvinnor och män. Ordet presbyter kommer från den kristna bibelns grekiska ord *presbyteros* (äldre eller *elder* på engelska). Ordet är grunden för engelskans priest och vår egen präst. Jämfört med andra protestantiska och kristna samfund firar presbyterianer sällan nattvarden och främst på torsdagskvällar och har ingen specifik senantik liturgi som många lutherska kyrkor lik den svenska eller norska har. Inga bilder är tillåtna i kyrkobyggnader.

⁶ Kyrkans formella eller officiella namn fram till 1960-talet Österns heliga apostoliska kyrka. Ordet "assyriska" lades till på 1960-talet efter långa diskussioner om kyrkans identitet och liturgiska kalender. En utbrytargrupp formades som behöll den julianska kalendern som även används of egyptisk-ortodoxa (koptiska) och de flesta grekisk-ortodoxa kyrkor. Finns det då en "västerns" arameisktalande kyrka och det gör det. Den är känd officiellt som syrisk-ortodoxa kyrkan av Antiokia, den stad som Nya Testamentet härleder ordet kristet till. Syrisk-ortodoxa kyrkan är en av de större österländska kyrkorna i Sverige och den arameisktalande kristendomen.

⁷ Dödsår och ort okänt, troligtvis i mitten av 1970-talet i USA. Känd som *rabi* – lärare – Lucy för alla, små som vuxna.

eleverna om de hade sett böcker med det assyriska alfabetet ܐ ܘ ܢ och talade assyriska med dem. Böckerna var väl gömda i golvet nära svarta tavlan och var omöjligt att hitta. Inspirerad av fr. Shahbaz började min farbror undervisa redan som ung. Han lärde assyriska till barn yngre än honom och hjälpte dem med deras läxor.

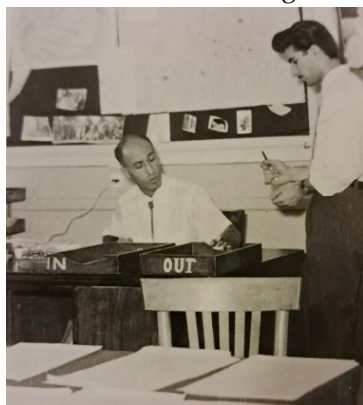
Figur 3 De tre Crisby-männen – Hito, Es-khagh och Daniel – framför julgranen hemma hos vänner i Kermanshah år 1949/50.

Han minns hur han fick betalt med ägg eller andra varor och vid några tillfällen i iransk valuta. Således bidrog han till familjebudgeten och delade ansvaret för sina yngre syskon tillsammans med sina föräldrar. Han minns också att han spred assyriska tidningar som trycktes i den iranska huvudstaden Teheran.

Iran-assyrierna insåg hur mycket de kunde dra nytta av reformerna på utbildnings- och arbetsmarknaden i mitten av 1940- och 50-talen. Redan 1906 hade Iran symboliskt reserverat platser för judar och kristna i den rådgivande församlingen⁸. År 1961 tillät regeringen till slut icke-muslimska minoriteter att ta plats i nämnd församling och avlägga ed på sina heliga böcker.⁹

Daniel strävade efter hög läskunnighet bland assyrierna i deras modersmål och han inspirerades av iran-armeniernas ansträngningar¹⁰. Han och många med honom ville se alla lyckas i det iranska samhället samt den politiken och kulturen. Han önskade samma rättigheter och skyldigheter för alla medborgare i Mellanöstern och en dag en assyrisk provins (eller varför inte nationalstat) i Mellanöstern.

Den assyriske entusiasten Daniel: Assyriska universalalliansens (AUA) enda-namn-policy

När Daniel anlände till Teheran i 20-årsåldern återupplivade han den sömniga assyriska gemenskapen. På 1950- och 1960-talen blev Daniels och hans vänner händer täckta av blek när de tyckte assyriska böcker, diktsamlingar, språkkursböcker och romaner.¹¹ Den här *Unga assyriers förening i Tehran* organiserade danskvällar och startade idrottsföreningar för flickor och pojkar. Föreningen hjälpte kyrkor i deras administrativa arbete gentemot staten.

Figur 4 Daniel vid sitt första jobb som sekreterare åt den offentligt kände direktören och läkaren Dr. Shapha i början av 1950-talet, Teheran, Iran

Det var också i början av 1960-talet som iran-assyrier, inklusive min farbror, var värdar för Assyriska universalalliansens (AUA) konstitutionella möte. AUA blev den första internationella paraplyorganisationen i sitt slag för alla assyriska och pro-assyriska organisationer och partier. Enda-namn-policyn beslutades här och bland annat fastställdes den assyriska flaggan, valutan och viktiga minnesdagar som den ovan nämnda Martyrernas dag.

⁸ Världens två huvudsakliga islamiska samfund är sunni- och shiamuslimer, 80 respektive 20 procent. Iran har i sin tur 80 procent av världens shiiter. Landet blev shiitiskt under 1400-talet v.t. som en motpol mot sunni-osmanska riket. Flera andra som härstammar från den islamiska traditionen är bahai- och ahmadiyya-tron, sufismen, jasidismen och drusismen samt khalsan ("sikhism") som uppstod i det tidiga 1400-talets Indiska halvön.

⁹ Till exempel Toran (Mosaiska riktlinjerna) eller Tanakh (Hebreiska bibeln) för iranska judar, Nya testamentet (eller bibeln) för iranska armenier, assyrier och kaldéer, *Heliga Awestha* för mazda-anhängare ("zoroastrer") och *Den heligaste* för bahai-troende. Den senare är en apokalyptisk solidaritetsrörelse som uppstod i Iran i andra hälften av 1800-talet v.t.. Den assyriske läraren *rabi* William Ebrahimi var den första valda ledamoten för både assyrier och kaldéer. Han tjänstgjorde till och med 1964. Hans familj är bland annat känd för den berömda assyriska ordboken som publicerades i USA på 1940-talet.

¹⁰ Deras skolor, verksamheter, restauranger och deras höga läskunnighet var värda att efterlikna och är det fortfarande. Vilken tur att de fick en egen stat i början av 1990-talet, republiken Armenien.

¹¹ Tre av deras främsta tryckprojekt var: 1) två volymer om assyrisk litteratur från 2200 f.v.t till 1960-talet v.t. av läkaren Dr. Pira [Iamm] Sarmas, 2) en 700-sidig bok om mesopotamisk historia som tog 14 år att färdigställa av ingenjören Ishayah [Jesaja] Shamasha [diakon] David och 3) naturligtvis den berömda tidskriften *Gilgamesh*, med poeten William Daniel som den mest produktiva författaren.

Enda-namn-policyn

Alla arameisktalande kristna¹² i Iran oavsett kristet samfund kallar sig assyrier. Medlemmar av den 500 år gamla kaldéiska kyrkan i Irak och arabrepubliken Syrien kallar sig kaldéer och vissa spårar sitt ursprung till forntida kaldéer.¹³ Medlemmar av assyrisk-ortodoxa kyrkor i Mellanöstern identifierar sig naturligtvis som assyrier. Arameisktalande i Turkiet har antagit tre olika etnonationella namn: syrianer (surjojo), araméer¹⁴ och assyrier. Andra samfund inom arameisk kristendom, såsom de libanesiska kristna pratar arabiska och är ofta nämnda efter deras grundare, exempelvis Sankt Maron (300-talet v.t.). Det finns också medborgare i republiken Indien som tillhör den arameisktalande kristendomen men språket används bara i liturgin¹⁵.

Min farbror har mycket goda minnen från AUA:s första möte. Naturligtvis fanns det ett visst motstånd från olika kyrkorepresentanter. De av bibeln tillrättavisdade forntida assyrierna och babylonierna var inte bra kristna symboler. Daniel trodde då och gör så fortfarande att en människa är mer än en talare av ett språk, vare sig det är den historiske Jesus' språk (mellanarameiska), Platons (forngrekiska) eller Martin Luthers (medeltidstyska). Exempelvis är Schweiz ett flerspråkigt land och en majoritet upplever sig som schweizare, inte fransyskor, tyskor, italienare eller rätoromaner. Inte heller bara kalvinister (reformerta) eller katoliker.

Figur 5 En stolt Daniel och den amerikanska senatorm John J. Nimrod i Haag, Nederländerna, februari 1991. Bredvid den assyriska flaggan syns även den moldaviska och lettiska flaggan, folk som på den tiden fortfarande var sovjetrepubliker.

När han flyttade till Sverige fortsatte han sin hängivenhet för den assyriska frågan. Tillsammans med sin långvariga vän, den amerikanske senatorm John J. Nimrod (i tjänst 1973-83, d.2009), tog de med sig den assyriska flaggan för att hissa upp den på det konstitutionella mötet för UNPO, en internationell organisation för folk och nationer utan nationalstater.

Figur 6 Hans Helighet Sankt Dinkha IV:s besök hos Daniel och hans familj. Sankt Dinkha står fjärde från vänster och Daniel står först från vänster. De andra som står är prästen vars namn jag har glömt. De andra är Daniels föräldrar och bror, sittande är hans svägerska (min mor) och syster, båda vid namn Maryam.

Min farbror trodde och tror fortfarande på dialog med alla assyriska, pro- och icke-assyriska organisationer och partier så länge de främjar förhandlingar och fredliga metoder. Relationerna inom och mellan staterna i Mellanöstern har varit och är minst sagt speciell. Att nå en viss grad av autonomi, även om en relativ sådan, är en vanskelig uppgift.

Den mest älskade relationen var – trots allt – med Hans Helighet, ledaren för den assyrisk-ortodoxa kyrkan, Sankt Dinkha IV (d. 2015). För St. Dinkha var Daniel alltid *Denno* och *Denn-i* (min Denno). St. Dinkha tjänstgjorde som patriark från 1976 till sin bortgång 2015. Första gången hans Helighet Sankt Dinkha och

¹² Arameisktalande kristendom är känd från den kristna bibeln och enligt de olika samfundens egna historieskildringar blev den organiserad redan 30-100 år efter den historiske Jesus' död, av hans större grupp av följare som ofta kallas elever/lärjungar.

¹³ Ordet kaldéisk är ett strategiskt valt namn av den romersk-katolska kyrkan på 1500-talet v.t. för att urskilja arameisktalande kristna katoliker från de ortodoxa modersamfundet. Eftersom myten om Sara/i, Hagar och Abr(ah)am skrevs ned under 500-talet och kompletterades under 400- och 300-talet, var området vid nuvarande Persiska/Arabiska viken känt som kaldéernas område. Om historien utspelade sig på 2000-talet f.v.t och kan historiskt beläggas var området sumeriskt, nästan akkadiskt-sumeriskt.

Även de vise männen (grekiskas *magus*, mazda-utövande präst) kallas kaldéer men de är troligtvis persiska astrologer tillika präster. De katolska före detta arameisktalande kyrkorna har på grund av sin religiösa tro utvecklat egna seder och bruk och få talar eller förstår de olika arameiska dialekterna. Exempelvis många irak-kaldéer talar arabiska och har arabiska som sitt kyrkospråk.

¹⁴ Ett forntida mesopotamiskt folk, vars språk och alfabet blev det gemensamma officiella språket i de neo-assyriska, babyloniska och iran-akemenidiska imperierna. Även kyrkoarameiskan är en dialekt från antik-senantik tid och till motsats till vad många tror, är den *inte* det språk som Jesus pratade bara en version som härstammar från mitten av Mellanöstern.

¹⁵ Det här visar på det internationella uppdraget för kristna och mer specifikt arameisktalande kristna som nådde kustnära Indien och Kina, båda med en betydande kristen minoritet under 400-talet v.t. Arameisktalande översatte mindre heliga texter eller avsnitt inom dhamma- (buddhismen) och tao-läran till arameiska. Naturligtvis översatte de kyrkotexter till indiska, mongoliska, iranska och kinesiska språk. De indisk-aramesiska kyrkorna är också uppdelade bland likadana uppdelningar som finns bland arameisktalande kyrkorna.

Daniel träffades var på flygplatsen, när Hans Helighet fortfarande var en ny ordinerad präst för att tjäna Teherans assyrisk-ortodoxa församling i slutet av 1950-talet.

Daniel och hans vän och kollega tillika läkare Dr. Robert Paulissian representerade ungdomsföreningen i Teheran. Om jag minns rätt representerades även den presbyterianska kyrkan av sina framlidna präster Shemouel [Samuel] och William och den evangeliska kyrkan av *akhouna* [bror] Touma [Thomas]. Relationen mellan dessa kyrkor var lika nära som mellan Hans Helighet och Daniel. Daniel var med Hans Helighet vid alla besök med iranska monarkin och republiken. Det är ingen underdrift att St Dinkhas andra hem efter Chicago, USA var Teheran. Han hade reseförbud till Irak en lång tid efter Iraks kollaps.

Iran och icke-shiiter

Traditionella icke-kristna minoriteter har sällan varit målgruppen för iranska statliga sanktioner, utan mestadels var och är det politiska aktivister, sekulära demokratiska republikanstödjare, vänsteranhängare och sovjetister eller betydande etnonationella minoriteter som kurder eller balucher som i för sig också är sunniter. Under den monarkiska eran följdes också konservativa muslimer som förespråkade islamism. Bahá'í-anhängare har haft det svårt i Iran sedan de uppstod i mitten av 1800-talet. De anses vara avfällingar och därmed icke-medborgare i Iran trots "heliranskt" ursprung. Att bahai-trons högkvarter ligger i Haifa, Israel, gör det inte lättare. Precis som iran-judar (*kalimis*) uppfattas bahai-troende som femtekolonnare för Israel och dess allierade. Under antiken och senantiken har mazda-utövande iranska dynastier följt mazdakier, judar, manikéer och kristna precis som romersk-katolska Rom följde icke-katoliker oavsett religion.

Under den shiitiska eran från 1450-talet följdes ett mindre shiitiskt samfund *ismailier* så att de försvann på 1700-talet. De finns idag i Oman och Zanaibar. Emellertid tolereras fortfarande den kurdiska vishetsökande *yarsan*-rörelsen.

För min farbror var Österns kyrka modern till den arameisktalande kristendomen, etablerad av människor som identifierade sig med de forntida assyrierna. Han exemplifierade med assyriern Tatianus som sammanställde de fyra evangelierna i en kronologisk ordning baserad på Peshitta [enkla] det arameiska Nya Testamentet som översatts från grekiska dokument¹⁶. Daniel såg också några rester av ritualer, symboler och tankar från traditionell forntida assyrisk och mesopotamisk religion i den assyrisk-ortodoxa kyrkan. För iran-assyrierna förblir ledaren för kyrkan alla assyriers ledare oavsett kristet samfund eller grad av kristen tro.

Diplomaten Daniel och återigen modersmålläraren

Efter gymnasiet, efter att ha frikänts från militärtjänsten, studerade min farbror vid institutionen för litteratur, Teherans universitet. Han fick sitt första jobb på det iranska oljebolaget som fortfarande är en stor arbetsgivare i Iran. Hans karriär skulle ta honom till utrikesdepartementet både under den monarkiska och republikanska tiden.

Han träffade ambassadörer som skickats till Iran och ambassadörer i andra länder som medlem i handels- eller diplomatiska delegationer. Han har värdefulla minnen från Japan, Finland, USA och Irak. Allt detta var möjligt på grund av den könsuppdelade arbetet inom och utanför hemmet, något som är omöjligt idagens EU eller vissa delstater i USA. Han är nog den första av de iranska minoritetsgrupperna som bar ett diplomatpass. Han har återberättat två scener från den tidiga iranska republiken i slutet av 1970-talet.

Den första är när han tilldelades posten som Irans biträdande ambassadör i Sverige. Min farbror kunde inte tro sina öron och delade sin förvåning med dåvarande utrikesministern. Den senare sa rakt ut förvånat: "*Dani*, revolutionen har gjort allt möjligt".

Den andra scenen är diskussionen om den nya iranska författningen. Mötesordföranden (som tillika var Irans tillfälliga president) hade reagerat på Daniels oro om minoriteternas framtid genom att tydligt säga: "Bäste Crisby, som minoriteter kommer ni att delta i den iranska omvandlingen precis som andra medborgare. Historien kommer att visa huruvida vi kommer att lyckas med våra demokratiska ansträngningar eller inte".

Figur 7 Daniel – längst ner till vänster - helt betagen av Ishtar-porten, den fantastiska byggnaden som välkomnade besökare i staden Babylon. Pergamonmuseet, Berlin, Tyskland i maj 2016.

¹⁶ Observeras bör att grekiskan var det språk som Jesusrörelsens medlemmar skrev och missionerade på i den grekisk-romerska världen. De få ord som läggs i den historiske Jesus' mun och translitterats på grekiska såsom *talita kum* är arameiska men kanske inte direkt bevarade citat utan litterära förstärkningstekniker som användes i biografier av stora personligheter i grekisk-romerska världen.

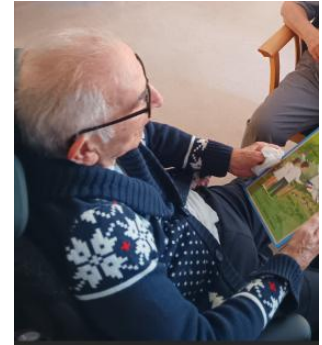
Efter en tid i Sverige, lämnade Daniel ambassaden och började undervisa i assyriska och persiska i Stockholms läns skolor. Han var fortfarande engagerad i den assyriska frågan och hade flera möten med AUA and assyriska eller pro-assyriska rörelser via Skype i slutet av 2010-talet.

Efter 2020 slutade han engagera sig i sociala medier på grund av sina progressiva sjukdomar. Jag försöker träffa honom efter förmåga men är själv nästan halvt förlamad. Oavsett via telefon eller på plats, älskar han att höra nyheterna från Mellanöstern via AINA¹⁷ till BBC.

Grattis på 90-årsdagen till en assyrisk pionjär och hälsningar till alla som följer i hans och lik hans fotspår i denna tidsålder av AI och andra tekniska

och sociala innovationer! Må demokrati, lika rättigheter och skyldigheter oavsett kön eller etnonationell identitet hjälpa alla i deras strävanden i alla delar av världen.

Figur 8 Farbror håller i boken om den assyriska delen av folkmordet 1914-1923. Dess namn är Bravery beyond borders: The journey of the Assyrian people. Den är författad och utgiven Jakleen Alkylan samt illustrerad av Victoria Johnson (2024). Jag köpte den precis när den kom ut som nyhet via AINA. Det är försommaren 2024 i Stockholm, Sverige. Farbror kunde fortfarande se runt 10 procent. Jag minns att han reagerade på ordkombinationen "Assyrian Christians" (kristna assyrier). Han ansåg det vara en onödig upprepning (tautologi). Jag resonerade med honom om det är för att undvika förväxlingen mellan assyrier och medborgaren i arabrepubliken Syrien som kallas syrier, av vilka en majoritet har muslimsk-kulturell bakgrund.

Nardin Odishoucrisbi

nardin.odishou.crisbi@gmail.com (ej på sociala medier som kära farbror)

¹⁷ Assyrian International News Agency